

Utkast til Forskningsrådets strategi

Norge har ett sterkt, kompetent og uavhengig Forskningsråd. Forskningsrådet arbeider for et samfunn der forskning blir skapt, brukt, utfordret, verdsatt og delt gjennom effektive og helhetlige virkemidler for grunnleggende og utfordringsdrevet forskning og innovasjon. Vi bidrar til å øke kvaliteten på forskningen gjennom våre egne og internasjonale konkurransearenaer, og løfter fram at kunnskap er en forutsetning for å løse de store samfunnsutfordringene.

Utfordringene

Globale og nasjonale samfunnsutfordringer utløser behov for dyptgripende omstilling. Økende geopolitisk usikkerhet, press på demokratiet, teknologisk utvikling, klimaendringer, og de demografiske endringene endrer trusselbildet, og krever nye grep og partnerskap der Norge må være i fremste rekke. Det må satses på kunnskapsutvikling i alle samfunnssektorer for å styrke den nasjonale kunnskapsberedskapen i møte med sammensatte utfordringer. For å redusere samfunnets sårbarhet er det behov for å øke risikoforståelsen og styrke Norges samfunnssikkerhet og beredskap i hele bredden, fra naturfarer og forsyningsikkerhet til cyberrisiko og ekstremisme. Ungt utenforskap er også en stor samfunnsutfordring som har betydelige kostnader for den enkelte og for samfunnet. Utfordringene er sektorovergripende og berører alle samfunnssektorer, som blant annet gir et økende behov for å se kunnskap og teknologi om militære og sivile forhold i sammenheng.

Økt verdiskaping gjennom internasjonalt konkurransedyktige næringer er helt nødvendig for å sikre velferdssamfunnets bærekraft. Næringslivet og offentlig sektor trenger rammebetingelser og ordninger som fremmer omstilling og transformasjon. De muliggjørende teknologiene smelter sammen og gir nye muligheter, med digitalisering som en sentral drivkraft. Mestring, ansvarlig bruk, og ikke minst utvikling av teknologier, er i stadig større grad avgjørende for deltagelse, verdiskaping, konkurranseevne og velferd. Samtidig er det behov for økt innsikt i hvordan denne transformasjonen påvirker hvordan vi lever, arbeider og samhandler.

Hvordan vi skal forstå og håndtere utfordringene er i stor grad et spørsmål om kunnskap, og kunnskap blir dermed en av de viktigste drivkreftene i samfunns- og næringsutviklingen. Det må legges enda bedre til rette for at forsknings- og innovasjonssystemet og dets aktører får bidra med kunnskapen og verdiskapingen som kreves, og Forskningsrådet har som en sentral aktør i dette systemet et særlig ansvar.

Forskningsrådets rolle

Forskningsrådet bidrar til kunnskapsberedskap, verdiskaping og omstilling ved å øke kvaliteten på forskningen gjennom våre egne og internasjonale konkurransearenaer. Vi ser investeringer i sammenheng, og stimulerer gjennom våre virkemidler til økt samspill mellom aktører i alle sektorer, og gir råd om forsknings- og innovasjonspolitikken og prioriteringer i forskningssystemet.

De raske og uforutsigbare endringene i utfordringsbildet og ny teknologi krever større endringstakt og fleksibilitet i våre virkemidler. Samtidig er forskningssystemet avhengig av langsiktighet og stabilitet for å utvikle den kunnskapen vi trenger. Særlig gjennom senterordninger og satsing for forskningsinfrastruktur sørger Forskningsrådet for langsiktige satsinger som bidrar til å strukturere det norske forskningssystemet. Vi bidrar til at vi har gode forsknings- og utviklingsmiljøer som kan arbeide langsiktig, men som også kan respondere raskt i samarbeid med eksisterende nettverk, slik at vi kan handle på kort varsel og bidra raskt når krisene inntreffer.

Godt samspill, koordinert innsats, og utstrakt samarbeid på tvers av fag-, sektor-, aktør- og landegrenser, er nødvendig om vi skal løse utfordringene vi står overfor. Forskningsrådet vil legge til rette for at de forskningsutøvende institusjonene, næringsliv og offentlige virksomheter, og aktører i sivilsamfunnet samarbeider godt når forskningen gjennomføres og når resultatene skal tas i bruk. Forskningsrådet spiller også en viktig rolle for at forskningssystemets viktigste ressurs – forskerne selv – skal kunne utvikle sine ideer og ambisjoner. Godt samvirke med andre virkemiddelaktører er sentralt for å få til best mulig utnyttelse av investeringene samfunnet gjør i forskning og innovasjon.

Internasjonalt forskningssamarbeid kobler verden sammen i en tid der internasjonalt samarbeid svekkes til fordel for proteksjonisme og bilaterale avtaler. Vi bidrar til å koble regionale og nasjonale aktører med internasjonale aktører og ordninger. Vi er med på å sette den internasjonale dagsorden for forskning gjennom multilaterale organisasjoner, vi medvirker til utformingen av EUs rammeprogram og forvalter EØS-midler for forskning. Vår innsats for økt kvalitet nasjonalt, gir økt deltakelse og gjennomslag i internasjonalt forskningssamarbeid.

Gjennom forskningsbasert kunnskap vil Forskningsrådet i samspill med øvrige aktører i forsknings- og innovasjonssystemet, både nasjonalt og internasjonalt, bidra til å utvikle samfunnet i takt med et endret utfordringsbilde, og til at morgendagens samfunn kjennetegnes av fornybare energiløsninger, inkluderende digitalisering, reduserte klimaendringer og en bærekraftig velferdsstat. Det er et samfunn som sikrer velferd til alle, og kjennetegnes av tillit, trygghet, deltakelse og tilhørighet, samt likeverdig tilgang til velferds- og helsetjenester, tilgang til arbeid, utdanning og gode oppvekstforhold og nærmiljøer.

Nedenfor utdyper vi de viktigste endringene og prioriteringene Forskningsrådet skal arbeide med framover, sortert på seks målområder.

Målområde Høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning

Forskningsrådet bidrar til flere fagmiljøer i verdensklasse

Forskning av høy kvalitet styrker Norges kunnskaps- og kompetanseberedskap og flytter grensene for hva vi vet, forstår og kan få til. Det gjør samfunnet kulturelt rikere og gir samtidig grunnlag for en bærekraftig utvikling, god velferd og økt verdiskaping. Forskningsrådet vil bidra til å utvikle flere fremragende fagmiljøer og generelt høy kvalitet på forskningen både nasjonalt og gjennom internasjonalt forskningssamarbeid. Vi skal arbeide for å øke tilslagsprosenten for norske forskere på de europeiske konkurransearenaene som fremmer høy vitenskapelig kvalitet, særlig Det Europeiske forskningsrådet.

Forskningsrådet skal bidra til å identifisere og bygge opp norske verdensledende fagmiljøer, og koble sammen grunnleggende forskning, utfordringsdrevet forskning og innovasjon. For å opprettholde høy kvalitet er det et behov for å videreutvikle åpne konkurransearenaer for å sikre kvalitetsutvikling og legitimitet. Konkurransearenaer konsentrerer finansiering mot de beste fagmiljøene og forskerne. Det er behov for å styrke unge lovende forskeres utvikling av egne forskningsområder og karrierer, samt utvikling av dristig og grensesprengende forskning som ofte på tvers av tradisjonelle fagområder og disipliner. På noen kritiske samfunnsområder er det ikke forskning med tilstrekkelig kapasitet eller høy nok kvalitet. Det er viktig å identifisere svakhetene i forskningssystemet,

iverksette tiltak for styrke kapasiteten og kvaliteten, samt etablere mekanismer for samarbeid og at forskningen blir tatt i bruk.

Prioriteringer:

- Vi løfter kvaliteten på norsk forskning gjennom våre nasjonale konkurransearenaer og ved å muliggjøre og stimulere til økt suksess på internasjonale konkurransearenaer.
- Vi utvikler nye virkemidler som stimulerer til banebrytende forskningsidéer, for å skape nye fagmiljøer i verdensklasse og løfte frem lovende forskere.
- Vi bidrar til at ny kunnskap deles og forskningens funn og resultater tas i bruk.

Målområde Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft

Forskningsrådet utløser forskning og innovasjon som gir oss nye svar på hvordan samfunnsutfordringene kan løses og hvordan eksisterende kunnskap kan tas raskere i bruk

Bærekraftig samfunnsutvikling handler i stort om å møte vår tids behov for rettferdig og ansvarlig utvikling innenfor naturens tåleevne, sikre like muligheter for god helse og livskvalitet, og opprettholde en inkluderende velferdsstat i balanse. Det trengs nye løsninger for raskt å redusere utslipp, sikre en bærekraftig natur- og arealforvaltning og det må utvikles nye samarbeidsformer for å redusere ulikhet og motvirke utenforskap. Bærekraftutfordringene henger tett sammen, og det er både motsetningsforhold og synergieffekter mellom klima, natur og vekst og velstand. Utfordringene knyttet til miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft er globale, samtidig som det er store forskjeller mellom land i mulighetene for å løse utfordringene, og hvor langt man er kommet.

Forskningsrådet har en sentral rolle i å belyse muligheter, utfordringer og dilemmaer gjennom forskningsbasert kunnskap. Vi har også en rolle i å se hvordan forskning samspiller med andre virkemidler. For å utvikle de beste løsningene må forskningsbasert kunnskap kombineres med kunnskap fra næringslivet, offentlig og sivil sektor og erfaringsbasert kunnskap i bredt. Vi skal arbeide for at kunnskapen som utvikles i større grad blir grad tatt i bruk i politiske beslutningsprosesser, i offentlig forvaltning, og i samfunn og næringsliv.

For å møte utfordringene må vi videreutvikle og eksperimentere med verktøy og virkemidler som legger til rette for samarbeid på tvers av land, disipliner, sektorer og finansieringskilder. Vi må finne riktig balanse mellom de langsiktige satsingene samtidig som vi tilrettelegger for større hastighet og ivaretar høy endringstakt.

Prioriteringer:

- Vi videreutvikler målrettede virkemidler for å fremme tverr- og transfaglige og sektorovergrepene forsknings- og innovasjonsprosesser som løser samfunnsutfordringer og tar kunnskap raskere i bruk.
- Vi stimulerer til og tilrettelegger for kunnskap som samfunnet trenger for å håndtere dilemmaer, motsetningsforhold og synergieffekter mellom ivaretagelsen av klima og natur, og økende vekst og velstand.
- Vi styrker internasjonalt forskningssamarbeid for å løse felles utfordringer knyttet til bærekraft.

Målområde Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne

Forskningsrådet bidrar til økt verdiskaping gjennom å øke forsknings- og utviklingskapasiteten i næringsliv og offentlig sektor

Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne gjennom forskning er viktig for å løse store samfunnsutfordringer og for å utvikle flere verdiskapende og bærekraftige næringer. Kunnskap må deles og tas i bruk i næringsliv og offentlig sektor i hele landet for å lykkes med verdiskaping og den grønne og digitale omstillingen. Det norske forskningssystemet må være en sterk pådriver for omstilling og ny næringsutvikling, tilpasset regionale behov, og nasjonale og internasjonale markeder. Etablert og nytt næringsliv og offentlig sektor har store muligheter til å skape verdier gjennom kunstig intelligens og digitale teknologier, og for å utvikle internasjonalt konkurransesterke produkter og tjenester for lavutslippssamfunnet. Dette krever at kvalitet og -kapasitet økes, spesielt innenfor teknologier som er helt sentrale for omstillingen.

Stor hastighet i utviklingen av teknologier og stor dynamikk i bruksområder og markeder gjør at Forskningsrådet må legge til rette for fleksibilitet, økt tildelingsfrekvens, samspill for kunnskaps- og kompetansedeling, og internasjonalt samarbeid. Regjeringens ambisjon om økt innsats av forskning og utvikling i næringslivet krever gode rammebetingelser for næringsutvikling, innovative partnerskap, nye kunnskapsbaserte næringer og vekstbedrifter, videreutvikling av etablert næringsliv, og at vi legger til rette for mer innovasjon og nyskaping fra forskningsinstitusjonene.

Virkemidlene må være tilgjengelige og brukervennlige, og virkemiddelapparatet skal bidra til å mobilisere nye aktører og koble verdikjeder og sektorer. Det er behov for mer forskning og forskningsbasert innovasjon i og for bredden av offentlig sektor for å levere gode, effektive tjenester i hele landet. Offentlig innkjøpskraft må i større grad brukes for å styrke samspill og innovasjonsevne i privat og offentlig sektor.

Prioriteringer:

- Vi retter forskning og utvikling inn mot verdiskaping, bærekraftig omstilling og effektive tjenester i hele landet, gjennom et løpende og fleksibelt tilbud for næringsliv, offentlig sektor og forskningsinstitusjonene.
- Vi utvikler utfordringsdrevne verdikjedesatsinger innenfor de tematiske prioriteringene i langtidsplanen.
- Vi styrker innsatsen for forskning og forskningsbasert innovasjon innenfor kunstig intelligens og digitale teknologier, og kunnskap om anvendelse og samfunnskONSEKVENSER av disse.

Målområde Velfungerende forskningssystem

Forskningsrådet bidrar til at forskningssystemet har tydelig arbeidsdeling og godt samspill

Et velfungerende forskningssystem er en grunnleggende forutsetning for god forskning og for å nå målene i forskningspolitikken. Forskningsrådet skal bidra til å utvikle fremtidens forskningssystem gjennom våre virkemidler, og bidra til at det både er en tydelig arbeidsdeling og et godt samarbeid mellom de ulike nasjonale og internasjonale aktørene i forsknings- og innovasjonssystemet.

Forskningsrådet skal legge til rette for at forskningsressurser og -resultater utnyttes best mulig, og bidra til forskerrekruttering til alle samfunnets sektorer og til gode og attraktive forskerkarrierer.

Avansert forskningsinfrastruktur er en drivkraft i et velfungerende forskningssystem, en forutsetning for forskning av høyeste kvalitet, og en mulighet for styrket samarbeid mellom forskningsaktører, næringsliv og samfunnet. Forskningsrådet skal derfor arbeide for en prioritering av forskningsinfrastruktur, deling av data og åpen forskning. Vi skal medvirke til utformingen av internasjonale konkurransearenaer og videreutvikle samarbeidet med internasjonale forskningsfinansierer, og utvikle de forskningsutøvende sektorene slik at deres fortrinn utnyttes bedre. Vi vil videreutvikle vårt samarbeid med andre aktører og bidra til nye samarbeidsformer og bedre samspill mellom:

- forskning, utdanning og innovasjon
- grunnleggende forskning, utfordringsdrevet forskning og innovasjon
- nasjonalt/internasjonalt forskningssystem, og større bevissthet rundt bruk av nasjonale vs. internasjonale virkemidler
- offentlig og privat finansiering.

Prioriteringer:

- Vi bidrar til å utvikle et velfungerende og effektivt forskningssystem. Dette inkluderer å bygge forskningsinfrastruktur og videre arbeid for åpen forskning.
- Vi utvikler virkemidler som fører til bedre samspill mellom forskningsinstitusjonene, næringsliv og offentlig sektor.
- Vi styrker vårt arbeid med internasjonalisering av forskning ved å bidra til et godt samspill mellom det nasjonale og internasjonale forskningssystemet.

Målområde God rådgivning

Forskningsrådet setter dagsorden som uavhengig og kunnskapsbasert rådgiver

Forskningsrådet har en ambisjon om å sette dagsorden som uavhengig, forskningspolitisk rådgiver for regjering og Storting, forsknings- og innovasjonsaktørene og internasjonale samarbeidspartnere. For å lykkes som pådriver for forskningsstrategisk utvikling og debatt må vi bruke kraft og konsistens over tid.

Vi vil videreutvikle dialogrollen og lytte til omverden i vår rådgivning. Rådgivningen skaper forståelse for at bruk av forskning er nødvendig, og bidrar til å opprettholde høy tillit til forskning. Vi må derfor i større grad synliggjøre resultater fra forskningen, og arbeide for økt oppmerksomhet i samfunnet. Vi må ha et solid kunnskapsgrunnlag for forskningspolitiske råd. Gjennom vår rådgivning bidrar vi til at Kunnskapsdepartementet har et godt grunnlag for å utøve sin koordinerende rolle i forskningspolitikken. Rådgivningen skal videre bidra til at sektordepartementene har tilgang til god rådgivning på sine sektorpolitiske ansvarsområder basert på identifiserte behov.

Vi vil videreutvikle og synliggjøre kunnskapsgrunnlaget for rådgivningen, gjennom å involvere forskningsmiljøene. I tillegg skal vi bruke kunnskapsgrunnlaget for å utvikle vår investeringsvirksomhet og virkemidler for å nå overordnede forskningspolitiske mål. Vi skal arbeide

for at rådgivningen i større grad støtter opp under bedre koordinering og samspill i hele forskningssystemet og i det sektorovergripende arbeidet.

Prioriteringer:

- Vi setter agenda for den forsknings- og innovasjonspolitiske diskusjonen og driver aktiv rådgivning i tråd med strategien, både opp mot myndighetene, forskningssystemet og samfunnet som helhet.
- Vi styrker og synliggjør kunnskapsgrunnlaget for rådgivningen.
- Vi bidrar med merverdi til departementenes sektorpolitiske satsinger.

Målområde Virksomhetsutvikling

Et kompetent og effektivt Forskningsråd

Forskningsrådet skal også i fremtiden være en attraktiv arbeidsplass. Vi står overfor omfattende endringer som påvirker hvordan vi arbeider, hvem som arbeider med hva og hvilken kompetanse som trengs for å løse dette. Raskere endringer vil påvirke oss, og vi må kontinuerlig utvikle oss for å være en relevant aktør, samtidig som vi opprettholder et godt arbeidsmiljø.

Vi skal i enda større grad svare på oppdragsgiveres og brukeres behov gjennom våre brukervennlige tjenester. Vi vil øke brukerorienteringen for å møte brukernes forventninger om tilpassede og sammenhengende tjenester som passer deres utfordringer og behov. Vi vil derfor ivareta behovet for brukervennlighet og langsiktighet, og samtidig eksperimentere og effektivt iverksette nye ordninger. Dette inkluderer å vurdere alternative finansieringsformer for forskning og utvikling og samfinansiering med andre aktører.

Digitalisering og forenkling av arbeidsprosesser er krav for å imøtekomme en mer effektiv bruk av offentlige midler. Vi vil i enda større grad bruke ny teknologi der det forventes av både brukere og egne ansatte. For å være en innsiktsdrevet virksomhet må vi forvalte vår informasjon og få tilgang på ny informasjon på en bedre måte enn i dag. Vår kompetanse tilpasses fremtiden og vi må sikre oss relevant kompetanse også i et stramt arbeidsmarked.

Prioriteringer:

- Vi utvikler metodikk og godt kunnskapsgrunnlag for virkemiddelutvikling og eksperimentering for å tilby treffsikre ordninger.
- Vi forenkler og digitaliserer våre tjenester og arbeidsprosesser og bruker data, analyse og kunstig intelligens i oppgaveløsningen.
- Vi har oppdatert kompetanse, og jobber på tvers i organisasjonen for å utnytte kompetansen og få raske resultater.
- Vi legger til rette for trivsel og engasjement i jobben.

Målbildet

